ЕПИГРАФСКИ ПАМЕТНИЦИ ОТ УСТРЕМСКИ МАНАСТИР „СВ. ТРОИЦА“

Янчо Станчев

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

Устремският манастир „Света Троица“ се намира на 8 км югоизточно от гр. Тополовград и на 2 км северозападно от с. Устрем. Разположен е в подножието на стръмно възвишение, а край него тече малка река, наречена Манастирска. Наричан е още Вакъфски, по името на близкото с. Вакъф (Устрем). В края на XVIII и началото на XIX век в манастира са намирали подслон Христо войвода, Индже войвода, Ангел войвода, Кара Кольо, Даалъ Стоян, Кара Добри, Георги Гарабчи [1] и др.

[1] Гарабчи вероятно е грешно изписване на Карапчи (Карапчански) т.е. от с. Карапча (Маломир, Ямболско).

Днес в нартекса на манастирската църква могат да се видят девет каменни плочи, седем от които надгробни, една с имена на ктитори и една, която някога е била вградена в чешма. Осем от деветте плочи са с гръцки надписи, като най-ранният е от 1802, а най-късният от 1867 година.

1863
1813

ΕΚΤΗΤΟΡΟΝ
ΠΕΤΚȢ
ΤΟΝΤΖȢ
1866
ΗΕΝȢΑΡΙȢ
15

Надгробна плоча от 1813 г. на монах ХРИСАНТ, по-известен като ХРИСТО войвода (о.1740-1813), роден в с. Градец, Котленско. Оттегляйки се от хайдутството той се замонашва под името Хрисант и е игумен на манастира до смъртта си през 1813 г. Той влага всичките си пари в преустройството на първата църква „Св. Апостоли Петър и Павел“ и разширяването на манастирския комплекс, построени били и двете чешми в двора му. През 1911 г. свещеник х. М. Н. Попов пише, че *„монастиря доста много се усилва при управлението на Хрисанта, до 1813 г., когато се и поминалъ, както се е виждало отъ каменната плоча, която при заеманието на монастира отъ гърците изчезнала“*. Оказва се, че въпреки всичко надгробната плоча на монах Хрисант е била опазена. В горната и част е вдълбан кръст, а под него в три отделни полета е изсечен релефен надпис на гръцки. Надгробието е пречупено през втория ред, а цялата му долна част липсва.

†

ΧΡΙCΑΝΘȣ [2]

ΜΟΝΑΧȣ

1813

†

ΧΡΙΣΑΝΘΟΥ [3]

ΜΟΝΑΧΟΥ

1813

[2] Оригинален текст

[3] Нормализиран текст

1813

Надгробна плоча от 1863 г. Кръста и триредовия надпис на гръцки са вдълбани.

☩

ΤΡΕΠΝιΑΛι

ΜιΛȣΝΑ

ΔιΜιΤΡι 1863

☩

ΤΡΕΠΝΙΑΛΙ

ΜΙΛΟΥΝΑ

ΔΙΜΙΤΡΙ 1863

1863

Надгробна плоча от 1863 г. Триредовият надпис на гръцки и кръста са вдълбани. Думата мандаджия (биволар) често се бърка с маданджия (рудар). Двете плочи от 1863 г. са с почерка на един и същ майстор.

☦

MANTAтZ[ι]

ΣιΟΠ Γιȣ̈BAN [4]

1863

☦

MANTATZ[I]

ΣΙΟΠ ΓΙΟΥΒΑΝ

1863

[4] ☦ Мандаджи шоп Иван

1863

Надгробна плоча от началото или средата на XIX век. Мрамора е с правоъгълна форма, но дясната му половина липсва. Надписът на гръцки е релефно изсечен в пет отделни полета. ΜΝΗΣΘΗΤΗ ΚΙΡΙΕ (ПОМЕНИ, ГОСПОДИ) почти не се среща по надгробни надписи в България. През XVIII и XIX век се използва най-вече ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ (ТУК ЛЕЖИ).[5]

[5] До този момент съм открил само още един надпис, започващ с ΜΝΗΣΘΗΤΗ ΚΙΡΙΕ, изписан през 1851 г. върху надгробна плоча от с. Пет могили, Новозагорско, което се намира на 70 км от Устремския манастир.

[☦]

МИΣTITH K[IPIE H Δȣ] [6]

ЛH Tȣ ΘEȣ Γ[???????]

PEИTH ΓнAИт[Zȣ ???????]

тZH AΠȣ Tȣ [??????]

KH O ΠATıP ΠEΓн[тZȣ ????]

[☦]

MNIΣTITH K[IPIE H ΔOY]

ΛH TOY ΘEOY Γ[???????]

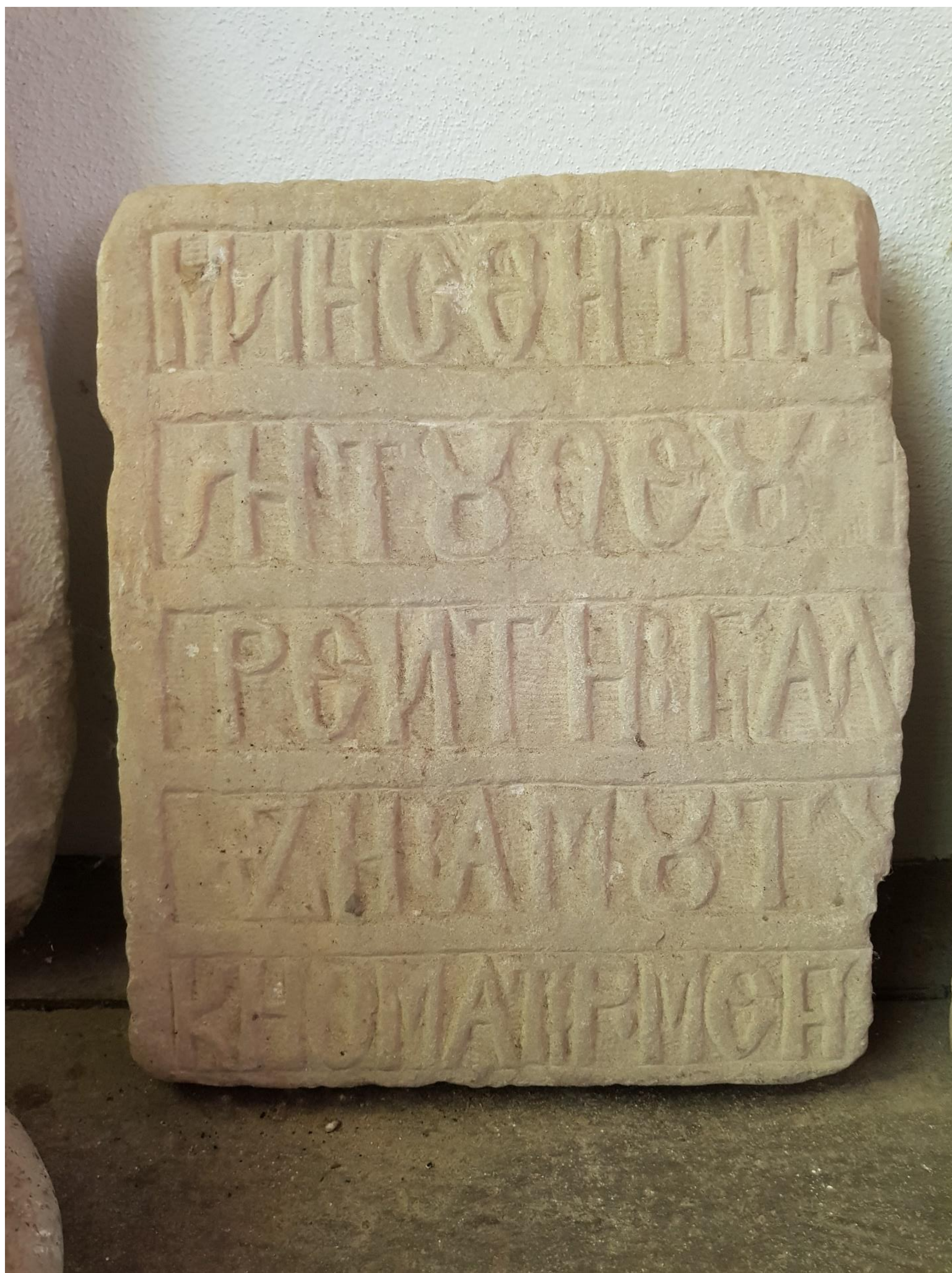
PENTH ΓIANT[ZOY ???????]

TZH AΠOY TOY [???????]

KH O ΠATIP ΠEΓH[TZOY ????]

[6] В квадратни скоби на места съм добавил предполагаемият липсващ текст.

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

Надгробна плоча от 1802 г. В горната и част има кръг с оформен кръст, а под него в три отделни полета е изсечен надпис на гръцки. Кръста и надписа са релефни. Долната част на надгробието липсва.

☩

MANOЛH KI

ГIѠРГН ҮЛЕN[ɪ]

1802

☩

MANOΛH KI

ГIѠРГН ҮΛЕN[I]

1802

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

Надгробна плоча от 1840 г. В горната и част е имало кръст, но върха и долната част на плочата липсват. Двуредовият надпис на гръцки и кръста са вдълбани.

☩

ΤΟΤȣΡΗ

1840

☩

ΤΟΤΟΥΡΗ

1840

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

ТОТȢРН

Надгробна плоча от 1867 г. В горната и част има кръст, а под него е двуредовият надпис на гръцки. Долната част на надгробието е отчупена. Кръста и надписа са вдълбани.

☩

KOCTANTH[N]

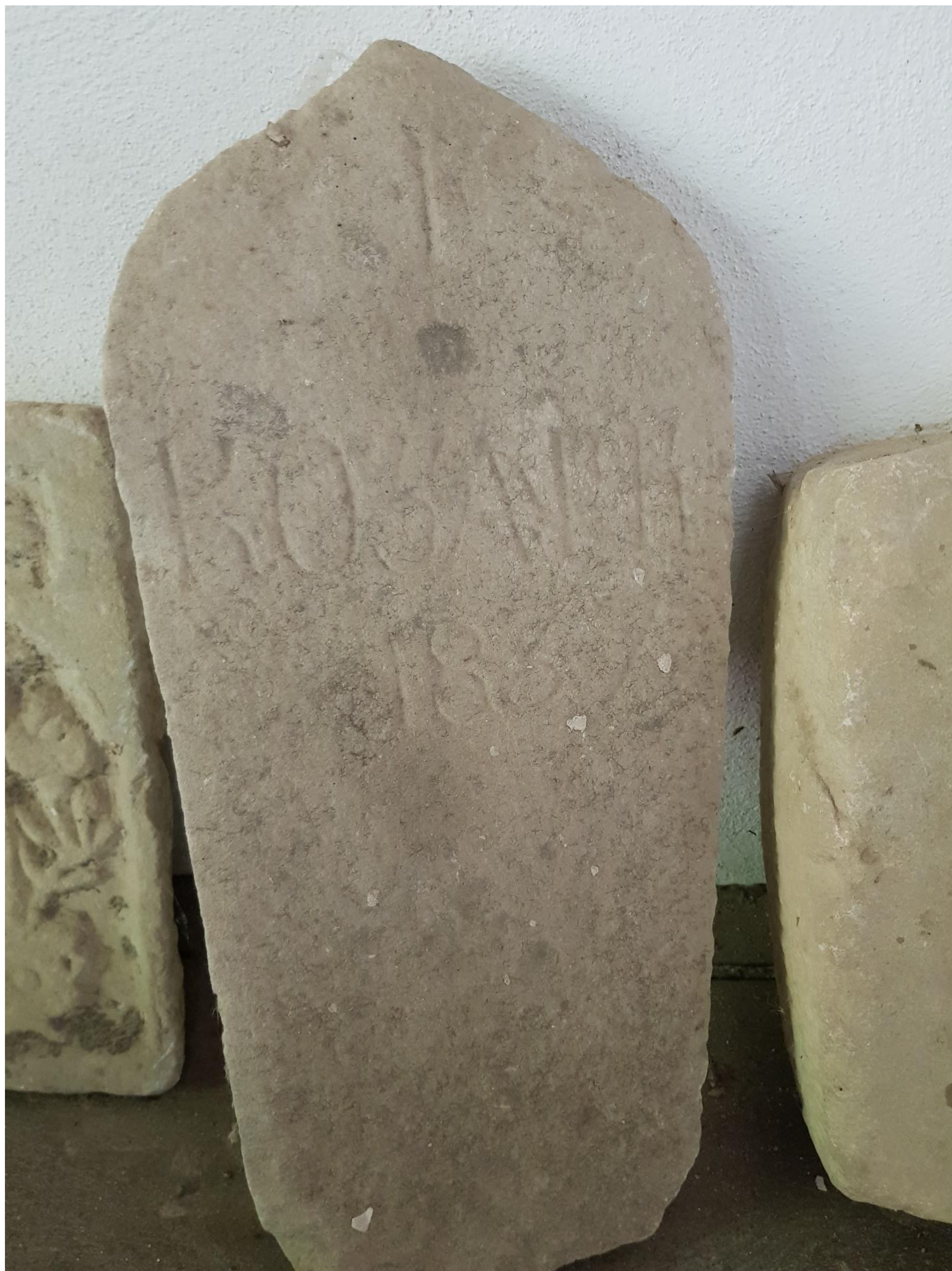
1867 [7]

☩

KOΣTANTH[N]

1867

[7] Възможно е годината да е 1837, но стила на изписване е характерен за периода 1860-1870.

Малка квадратна плоча от 1866 г. В горната и част има малък кръст, а под него на шест реда е изсечен надпис на гръцки. Кръста и надписа са вдълбани.

☦

ΕΚΤΗΤΟΡΟΝ

ΠΕΤΚȣ

ΤΟΝΤΖȣ

1866

ΗΕΝȣΑΡΙȣ

15

☦

ΕΚΤΗΤΟΡΟΝ

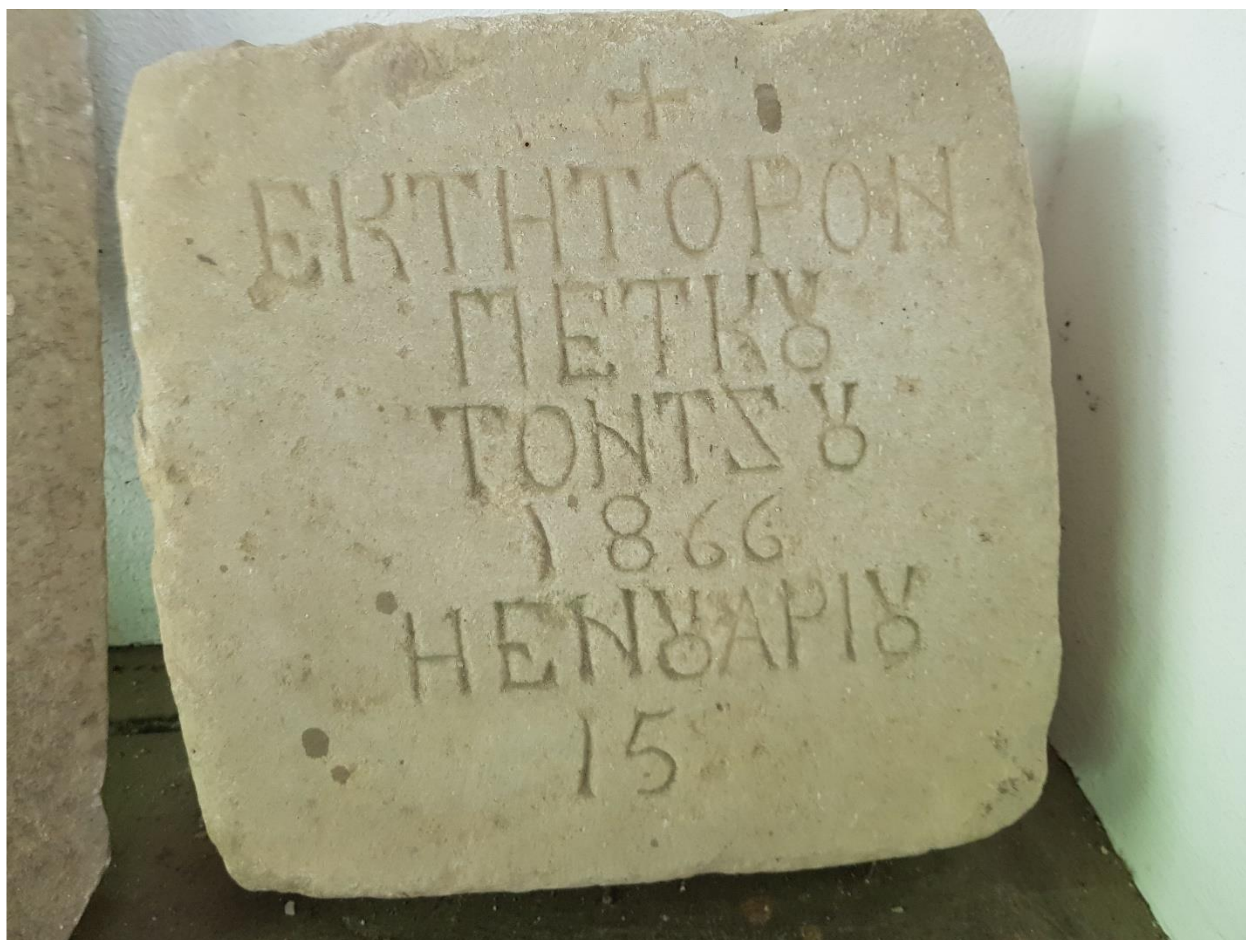
ΠΕΤΚΟΥ

ΤΟΝΤΖΟΥ

1866

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

15

+
ΕΚΤΗΤΟΡΟΝ
ΠΕΤΚȢ
ΤΟΝΤΖȢ
1866
ΗΕΝȢΑΡΙȢ
15

Деветата плоча е с дупка в средата, което показва, че някога е била вградена в чешма. В централната и горна част има кръст с широка основа. В лявата и част има съд с една дръжка, в който са поставени цветя, а над него има кацнал гълъб обърнат на ляво. В дясната и част има съд с две дръжки, в който са поставени цветя, а над него има кацнал гълъб обърнат на ляво. Всички орнаменти са релефно изсечени в мрамора. Монах Хрисант построява две чешми в двора на манастира. Според свещеник х. М. Н. Попов на една от тях е имало мраморна плоча с образите на светите апостоли Петър и Павел, която била отнесена в Софийския музей.[8]

[8] Плочата е отнесена в София преди 1911 г.

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

Свещеник х. М. Н. Попов *История на монастира ,,Света Троица“, който се намира между селата: Ново село и Вакъв, Казъл-Агаческа околия*, Ямбол 1911